

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1335776/1

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב שלמה שפירא

המבקשת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד אביבית מוסקוביץ)

נגד

המשיב: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד אברהם עזריאלנט)

הנדון: זכות הערעור על פסיקה סופית אף שיישומה מצריך עוד החלטות, איזונה מול זכויות המשיב כשטענות הערעור הן על סטיות מסדרי הדין הנחזות כזוטי דברים

החלטה

לפניי בקשת רשות ערעור, שלטעמה של המבקשת יש מקום אף לראותה כערעור בזכות, שעניינה בשתי החלטות של בית הדין הרבני האזורי פתח תקווה, האחת מב' באב התשפ"א (11.7.21) ורעותה מכ"ז באב התשפ"א (5.8.21).

כבר עתה אומר שההחלטה השנייה דחתה בקשה של המבקשת לסתירת הדין בנוגע לקודמתה, ולטעמי החלטה זו כשלעצמה אינה מצדיקה מתן רשות ערעור, ולא כל שכן שאינה מקימה זכות ערעור, וזאת מן הטעם הפשוט שלכאורה לא העלתה הבקשה לסתירת הדין כשלעצמה עילה מן העילות לסתירת הדין הקבועות בתקנה קכט(1) לתקנות הדיון, היינו טענות עובדתיות או ראיות חדשות, ועל כן לא היה מקום להגישה ולא להזדקק לה כלל. טענות ערעוריות באופיין – מקומן בערעור ולא בבקשה לסתירת הדין, ואם בחר בעל דין להגישן למרות זאת אל בית דין קמא, והלה בחר להשיב על הטענות למעלה מן הצורך – לגופן, אין הדבר מקנה זכות ערעור או מצדיק רשות ערעור על החלטה זו עצמה ואף אינו מאריך את הזמן לערעור על ההחלטה המקורית.

עם זאת יש צדק בדברי המבקשת כי ההחלטה הראשונה היא למעשה החלטה סופית, שכן מה שנותר להיעשות אחריה – אף אם יצריך החלטות שיפוטיות נוספות – אינו אלא יישום של האמור בה, בעוד הפסיקה עצמה כבר מצויה בה במלואה. כמוכן זה יש אכן לראות את הבקשה שלפנינו כערעור בזכות.

זאת ועוד, אפילו אם נרצה לראות את הבקשה כבקשת רשות ערעור בלבד נותנת הדעת להתיר את הערעור על החלטה ממין זה ושלא להורות על המתנה להחלטה 'הסופית' שתבוא לאחריה ושאכן יהיה עניינה במישור היישומי בעיקר ולא במישור העקרוני. כך במיוחד שעה שלפי העולה מן ההחלטה מצפה בית דין קמא מן הצדדים להגיע להסכם על יסוד ההחלטה שניתנה, מה שמן הסתם לא ייעשה שעה שאחד הצדדים מבקש לערער עליה, ושעה שעל פי החלטת בית דין קמא – אם לא יגיעו הצדדים להסכם כאמור – יישקל מינוי כונס נכסים, מה שיביא בסופו של דבר לחלוקה בפועל, תוך הוצאות כינוס לצדדים, שעשויה להתבטל אם לבסוף יתקבל ערעור על

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ההחלטה הסופית שתאשר את אותה חלוקה (לרבות האפשרות של מכירה לצדדי ג' וכו') ולהסב נזק לשני הצדדים גם יחד.

נעיר גם כי במישור הפרוצדורלי – בין שנראה בדברים ערעור ובין שנראה בהם בקשת רשות ערעור בלבד – עומדת הבקשה שלפנינו במועדים הקבועים בתקנות הדיון שכן תקופת פגרה אינה באה במניין הימים וכך גם ימי שבת ומועד וערביהם אם חלים הללו ביום האחרון לתקופה הקבועה בתקנות, ומאחר שהיום העשירי למתן ההחלטה הראשונה היה היום הראשון לפגרת הקיץ שמייד עם סיומה חלו ערב ראש השנה וראש השנה עצמו ומייד לאחריהם הוגשה הבקשה – הרי שיש לראותה כמוגשת במועד, ביום האחרון לעשרת הימים שבהם אפשר להגישה אף אם אינה אלא בקשת רשות ערעור.

עם זאת לאחר העיון בבקשה – או בכתב הערעור – ובתגובה לה, בהחלטות המדוברות עצמן ובהחלטות נוספות שבתיק בית הדין האזורי, עולה כי יש גם מקום לחשש של ממש שהערעור יתגלה לבסוף כערעור סרק. יש מקום לחשש כי הטענות בדבר אי־היותה של חוות הדעת חוות דעת סופית או בדבר אי־הגשת סיכומים אינן אלא היתלות בזוטי דברים הנעדרים משמעות של ממש, שכן ייתכן גם ייתכן שאף ללא הכותרת "סופית" כללו תשובות המומחה שמינה בית הדין מענה שדי בו כדי לראות את חוות דעתו המקורית כסופית וכן ייתכן גם ייתכן שאף ללא הכותרת "סיכומים" מוצו טענות הצדדים ונדוקו היטב.

בעניין זה נעיר כי אומנם סדר הדין מחייב הכרזה פורמלית על הגשת סיכומים, אך ערעור בשל סטייה מסדרי הדין יש לו מקום רק אם יש יסוד לטענה כי סטייה זו השפיעה על התוצאה הסופית של ההליך, ולאור האמור לא ברור כי כך הדבר במקרה שלפנינו.

בתוך כל האמור יש גם מקום לחשש כי הערעור כולו אינו מכוון אלא למשיכת זמן, וזו עצמה מכוונת אולי לא להליך הרכושי בלבד אלא גם להליך הגירושין המתמשך זמן רב, ולכאורה זמן רב מדי. המשיב מעלה טענות כאלה ונוכח הנתונים האובייקטיביים של משך הזמן שבו מתנהל ההליך כמו גם נוכח אמירות של בית דין קמא בעניין זה – יש מקום לחשש כי כך הדבר.

שומה עלינו לפיכך לקבוע ערובה להוצאות המשפט שיהיה בה כדי לפצות את המשיב אם יתברר כי מדובר בערעור סרק ויהיה בה גם כדי להביא את המבקשת – המערערת לשקול את צעדיה טרם תמשיך בהליך הערעור אם אכן מגמתה אינה אלא משיכת הזמן, וכדברי חז"ל "הלב יודע אם לעקל אם לעקלקלות" (תוספתא שביעית ג, ח; ירושלמי שם פרק ד הלכה א; בבלי – סנהדרין כו, א).

שומה עלינו גם למנוע מצב שבו מנוצל הליך הערעור בעניין הרכושי לעיכוב הגירושין. זאת בפרט שעה שהערעור בעניין הרכושי עשוי להתארך כשלעצמו, ולא מן הנמנע גם שאריכות זו עשויה לכלול את האפשרות להורות לבית דין קמא עצמו לאפשר את חקירת המומחה, שטענות הערעור כוללות טענות גם על אי־חקירתו (אף כי בצדק ציין בית דין קמא לכמה החלטות של בית דין זה שקבעו כי אין חובה לאפשר חקירה כזו והדבר נתון לשיקול הדעת של בית הדין), ליתן לו הוראות בדבר הגשת חוות דעת "סופית" המוכתרת בתואר זה בפירושו וכוללת מענה סדור לרבות "שורה תחתונה" (שנטען כי חסרה מתשובותיו לשאלות ההבהרה), וכן לאפשר לצדדים להגיש סיכומים – מהלכים שכולם עשויים להצריך זמן לא מבוטל ואפשר שאף אחריהם ישובו הצדדים להתדיין גם לפנינו, כשלא מן הנמנע שלבסוף יתברר הכול כאמצעי למשיכת זמן כאמור.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מסקנות והוראות

בנסיבות אלה אני קובע כדלהלן:

א. הערעור יישמע והבקשה שלפנינו תיראה ככתב ערעור בכפוף לתנאים אלה:

1. השלמת הפרוצדורה מול מזכירות בית הדין לרבות פערי האגרה שבין בקשת רשות ערעור לערעור.

2. הפקדת ערובה להוצאות המשפט בסך של 30,000 ש"ח בקופת בית הדין בתוך שלושים יום.

ב. בית הדין האזורי ייתן החלטה שבה יבהיר לצדדים ולבית דיננו ברורות:

1. אם יש מניעה אובייקטיבית לסידור הגט כבר עתה או שאיסידור הגט עד עתה הוא בעטיו של מי מהצדדים, ואם כך – בעטיו של מי מהם, בעטיה של המערערת כדברי המשיב הטוען כי היא מעגנת אותו או בעטיו שלו.

2. אם יקבע בית הדין האזורי כי העיכוב הוא בעטיה של המערערת יבהיר גם אם לדעתו המערערת חייבת בקבלת הגט או לא, ואם לא אם על כל פנים יש "המלצה" לסידור גט מייד או יש החלטה בסטטוס אחר בעניין זה (בין שישנה כזו זה מכבר ובין שתינתן עתה). עוד יבהיר בית הדין האזורי, אם כך יקבע, אם להתרשמותו יש זיקה בין העיכוב לבין ההליכים הרכושיים, היינו שהעיכוב מיועד למקסם את ההישגים בהליכים אלה, או לאידך גיסא שמשרכת הזמן בהליכים אלה מיועדת לסייע בעיכוב הגט, או שמדובר בשני עניינים (שני עיכובים) שאינם תלויים זה בזה.

3. בית הדין האזורי יכול, אם ימצא לנכון, לקיים דיון טרם מתן הבהרה זו ולבחון בו את האפשרות לסידור גט מייד.

ג. לאור הבהרת בית הדין האזורי ובהתאם לעיקרון הדורש מבאי בית הדין תום-לב וידיים נקיות ישקול בית דיננו אם לקיים את הדיון בערעור (בכפוף לתנאים שבסעיף א' לעיל) כבר עתה או לקבוע כי יתקיים רק לאחר סידור הגט.

ד. החלטה זו מותרת בפרסום בכפוף להשמטת פרטיהם המזהים של הצדדים.

ניתן ביום כ"ז בתשרי התשפ"ב (3.10.2021).

הרב שלמה שפירא

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה